

Sygn.akt III AUa 543/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 listopada 2013r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Bohdan Bieniek (spr.)

Sędziowie: SA Piotr Prusinowski

SA Marek Szymanowski

Protokolant: Agnieszka Charkiewicz

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 12 listopada 2013 r. w B.

sprawy ze skargi E. R.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Olsztynie z dnia 21 grudnia 2011r. sygn. akt IVU 2765/11

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

od wyroku Sądu Okręgowego w Olsztynie IV Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 21 marca 2013 r. sygn. akt IV U 52/13

- I. **zmienia zaskarżony wyrok w pkt I i oddala skargę o wznowienie postępowania,**
- II. **zasądza od E. R. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. kwotę 120 zł (sto dwadzieścia złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za II instancję.**

Sygn. akt III AUa 543/13

UZASADNIENIE

Ubezpieczona E. R. wniosła skargę o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Olsztynie z dnia 21 grudnia 2011r., w sprawie IV U 2765/11. Wnioskodawczynie domagała się zmiany zaskarżonego wyroku oraz decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. z dnia 3 października 2011r. i wznowienia wypłaty emerytury od dnia 1 października 2011r. wraz z odsetkami.

W odpowiedzi na skargę Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. wniósł o oddalenie skargi o wznowienie postępowania w części dotyczącej wypłaty emerytury od 1 października 2011r. do 21 listopada 2012r.

W piśmie z dnia 11 lutego 2013r. wnioskodawczynie ograniczyła żądanie do wypłaty świadczenia emerytalnego za okres od 1 października 2011r. do 21 listopada 2012r. wraz z ustawowymi odsetkami.

Sąd Okręgowy w Olsztynie wyrokiem z dnia 21 marca 2013r. w sprawie IV U 52/13 zmienił zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego w Olsztynie z dnia 21 grudnia 2011r. w sprawie IV U 2765/11 i poprzedzającą go decyzję Zakładu

Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. z dnia 3 października 2011r. i zobowiązał pozwanego do wypłaty emerytury wnioskodawczyni za okres od dnia 1 października 2011r. do dnia 21 listopada 2012r. W pozostałej części Sąd Okręgowy umorzył postępowanie, a wniosek o wypłatę odsetek przekazał do rozpoznania organowi rentowemu.

Wydanie orzeczenia poprzedziły następujące ustalenia. Wnioskodawczyni uzyskała prawo do wcześniejszej emerytury od dnia 1 grudnia 2008r. Z uwagi na kontynuowanie zatrudnienia wypłata świadczenia emerytalnego podlegała zawieszeniu. W związku z tym, że ustawa z dnia 21 listopada 2008 r. o emeryturach kapitałowych (Dz.U. nr 228 poz. 1507) uchyliła z dniem 8 stycznia 2009 r. przepis art. 103 ust. 2 ustawy emerytalnej w myśl którego ZUS nie wypłacał emerytury w przypadku, gdy emeryt nie rozwiązał stosunku pracy z pracodawcą, na wniosek odwołującej z dnia 23 stycznia 2009r., organ rentowy podjął wypłatę emerytury od stycznia 2009r.

Dalej Sąd I instancji ustalił, że w związku ze zmianą przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z FUS, wprowadzonych ustawą z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw, decyzją z dnia 3 października 2011r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. wstrzymał ubezpieczonej od 1 października 2011r. wypłatę emerytury. Od powyższej decyzji wnioskodawczyni złożyła odwołanie, domagając się jej zmiany i wypłaty emerytury nadal po dniu 30 września 2011r.. Wyrokiem z dnia 21 grudnia 2011r. Sąd Okręgowy-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Olsztynie oddalił odwołanie.

W ocenie Sądu I instancji skarga jest uzasadniona. Sąd Okręgowy odwołał się do wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r. w sprawie K 2/12 (Dz.U. z 2012 r. poz. 1285), w którym stwierdzono iż art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. nr 257 poz. 1726 oraz z 2011 r. nr 291 poz.1707) w związku z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2009 r. nr 153 poz. 1227, z 2010 r. nr 40 poz. 224, nr 134 poz. 903, nr 205 poz. 1365, nr 238 poz. 1578, nr 257 poz. 1226, z 2011 r. nr 75 poz. 378, nr 149 poz. 887, nr 168 poz. 1001, nr 187 poz. 1112, nr 105 poz. 1203 oraz z 2012 r. poz. 118 i 251) dodanym przez art. 6 pkt 2 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011r. bez konieczności rozwiązania stosunku pracy, jest niezgodny z zasadą ochrony zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez niego prawa wynikającą z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej”. Wyrok ten został opublikowany w Dzienniku Ustaw z 22 listopada 2012r.

Sąd I instancji stwierdził, że zgodnie z art. 401¹ k.p.c. można żądać wznowienia postępowania także w wypadku, gdy Trybunał Konstytucyjny orzekł o niezgodności aktu normatywnego z Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub z ustawą, na podstawie którego zostało wydane orzeczenie. Jednocześnie Sąd zauważył, że spór dotyczył oceny, czy wznowienie wypłaty wstrzymanego świadczenia emerytalnego oraz dalszych kwestii z tym związanych powinno nastąpić od dnia 22 listopada 2012 r., a więc od daty ogłoszenia tego wyroku, czy też od daty wstrzymania świadczenia, jak żąda tego wnioskodawczyni.

Sąd Okręgowy podzielił stanowisko wnioskodawczyni odnośnie obowiązku wypłaty od dnia wstrzymania prawa do emerytury. Skoro zakwestionowany przez Trybunał Konstytucyjny przepis został wyeliminowany z porządku prawnego, jako niezgodny z Konstytucją, to pomimo jego faktycznego obowiązywania do czasu ogłoszenia orzeczenia Trybunału, nie powinien być już w praktyce stosowany.

Po wtóre Sąd odwołał się do orzecznictwa Sądu Najwyższego w kwestii relacji orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego na rozstrzygnięcia sądów powszechnych. I tak w postanowieniu z dnia 7 grudnia 2000r., III ZP 27/00 Sąd Najwyższy wskazał, że akt normatywny uznany przez Trybunał Konstytucyjny za niezgodny z Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub ustawą nie powinien być stosowany przez sąd w odniesieniu do stanów faktycznych sprzed ogłoszenia orzeczenia Trybunału. Również w postanowieniu z dnia 13 stycznia 2009 r. II Po 8/08 Sąd Najwyższy wyraził pogląd, że po wznowieniu postępowania na podstawie art. 401¹ § 1 k.p.c. sąd stwierdzając, iż orzeczenie wydane zostało na podstawie obowiązującego aktu prawnego ma jednocześnie przesłankę do innego rozstrzygnięcia sprawy

uznając, że choć akt ten obowiązywał to nie powinien być zostać w sprawie zastosowany, co okazało się dopiero po orzeczeniu Trybunału Konstytucyjnego.

Mając zatem powyższe na uwadze, Sąd na podstawie art. 401¹ k.p.c. wznowił postępowanie w sprawie i w oparciu o przepis art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok i poprzedzającą go decyzję i orzekł jak w pkt I wyroku. Ponieważ w trakcie trwania postępowania, decyzją z dnia 31 stycznia 2013r. organ rentowy podjął wypłatę świadczenia emerytalnego od dnia 22 listopada 2012r., Sąd na podstawie art. 477¹³ k.p.c. umorzył postępowanie w części dotyczącej wypłaty emerytury za okres od dnia 22 listopada 2012r. Jednocześnie w pkt III wyroku Sąd przekazał do rozpoznania organowi rentowemu zgłoszony w skardze wniosek o odsetki. Należy bowiem wskazać, że kwestia odsetek nie była przedmiotem postępowania w sprawie IV U 2765/11, co za tym idzie nie mogła być przedmiotem rozpoznania w niniejszym postępowaniu. Jak wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 19 stycznia 2012r., I PK 82/11, w postępowaniu ze skargi o wznowienie sąd nie rozpoznaje zarówno roszczeń zgłoszonych po raz pierwszy w tym postępowaniu, jak i również roszczeń uprzednio zgłoszonych, których nie dotyczy podstawa wznowienia. Niezależnie od powyższego trzeba podnieść, że sąd rozpoznaje odwołania w zakresie wyznaczonym decyzją. Jeżeli ubezpieczony zgłosił nowe żądanie, dotychczas nie rozpoznane przez organ rentowy, sąd przyjmuje to żądanie do protokołu i przekazuje go do rozpoznania organowi rentowemu. (art. 477¹⁰ k.p.c.)

Apelację od powyższego wyroku wywiódł organ rentowy, zaskarżając powyższy wyrok w części dotyczącej wznowienia prawa do wypłaty świadczenia za okres od 1 października 2011 r. do dnia 21 listopada 2012 r.

W uzasadnieniu swego stanowiska pozwany zarzucił Sądowi pierwszej instancji obrazę prawa materialnego tj. art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych poprzez przyznanie prawa do emerytury od dnia 1 października tj. od dnia jej zawieszenia w sytuacji gdy wyrok Trybunału Konstytucyjnego wszedł w życie od dnia 22 listopada 2012 r. Wskazując na powyższe skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie żądania wznowienia wypłaty emerytury co do okresu od 1 października 2011 r. do dnia 21 listopada 2012 r.

W odpowiedzi na apelację E. R. wniosła o jej oddalenie.

Sąd Apelacyjny ustalił i zważył co następuje .

Apelacja pozwanego jest zasadna, aczkolwiek z powodu innych argumentów, niż te które zostały podniesione w jej treści.

Po pierwsze uwzględnienie wniesionej apelacji możliwe było jedynie w takim zakresie, w jakim organ rentowy zaskarżył przedmiotowy wyrok, a zatem co do okresu od 1 października do 2011 r. do 21 listopada 2012 r. Wyrok w części niezaskarżonej stał się prawomocny z upływem terminu do jego zaskarżenia stosownie do art. 363 § 3 k.p.c. i nie może być przedmiotem kontroli instancyjnej Sądu Apelacyjnego w niniejszej sprawie .

Po wtóre należy zauważyć, iż wnioskodawczyni nabyła prawo do emerytury od dnia 1 grudnia 2008 r., co też trafnie ustalił Sąd Okręgowy. Przedmiotowa okoliczność wywiera wpływ na dalsze postępowanie w sprawie. I tak wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r. (K 2/12 OTK-A 2012/10/121) opublikowanym w Dzienniku Ustaw pod pozycją 1285 z dnia 22 listopada 2012 r. Trybunał Konstytucyjny stwierdził, iż art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 257, poz. 1726 oraz z 2011 r. Nr 291, poz. 1707) w związku z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 z zm.), dodanym przez art. 6 pkt 2 ustawy z 16 grudnia 2010 r., w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 r., bez konieczności rozwiązania stosunku pracy, jest niezgodny z zasadą ochrony zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa wynikającą z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Dla przypomnienia wyjaśnić wypada, iż przedmiotowa ustawa z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2010 , Nr 257 poz. 1726) w swoim art. 6 dokonała zmiany w ustawie z dnia 17 grudnia 1998

r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych między innymi właśnie poprzez dodanie art. 103a. zgodnie z którym - prawo do emerytury ulega zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego. Skutki zakresowej niekonstytucyjności przedmiotowego art. 28 są takie, iż z chwilą ogłoszenia sentencji wyroku w Dzienniku Ustaw utracił on moc w zakresie, w jakim przewiduje stosowanie art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 r., bez konieczności rozwiązania stosunku pracy. Oznacza to, że obowiązek rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą - jako warunek realizacji nabytego prawa do emerytury - nie będzie miał zastosowania do osób, które nabyły to prawo w okresie od 8 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2010 r. Natomiast przepis ten pozostaje nadal w obrocie prawnym i znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury w momencie jego wejścia w życie i później, tj. od 1 stycznia 2011 r. lub przed 8 stycznia 2009 r. Bezspornym w świetle powyższych ustaleń faktycznych zgodnych winno być, iż wnioskodawczyni nie należy do kręgu osób, które prawo do emerytury nabyły właśnie w przedziale czasowym od 8 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2010 r. kiedy to nie było obowiązku rozwiązywania stosunku pracy.

Jak już wyżej wskazano wnioskodawczyni nabyła prawo do emerytury na mocy decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w O. z dnia 17 grudnia 2008 r. od dnia 1 grudnia 2008 r. Miało to zatem miejsce w sytuacji, kiedy istniał obowiązek rozwiązania stosunku pracy przez osobę pozostającą w zatrudnieniu, która ubiegała się o świadczenia emerytalne. Stosownie bowiem do obowiązującego w okresie od 1 lipca 2000 r. do 07 stycznia 2009 r. przepisu art. 103 ust. 2a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 z zm.) - 2a. - prawo do emerytury ulegało zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego. Argumenty Trybunału Konstytucyjnego przytoczone w uzasadnieniu wyroku z dnia 13 listopada 2012 r., które zadecydowały o stwierdzeniu zakresowej niekonstytucyjności art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 257, poz. 1726 oraz z 2011 r. Nr 291, poz. 1707) w związku z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych nie przystają do sytuacji wnioskodawczyni. Wnioskodawczyni bowiem przechodząc na emeryturę z dniem 1 grudnia 2008 r. była świadoma tego, że emerytura jej przyznana zostanie zawieszona, jeżeli nie rozwiąże stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą. Już w decyzji przyznającej tę emeryturę zawieszoną jej wypłatę z tego właśnie tytułu.

W tej sytuacji zapadły w dniu 13 listopada 2012 r. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r. (K 2/12 OTK-A 2012/10/121) opublikowany w Dzienniku Ustaw pod pozycją 1285 z dnia 22 listopada 2012 r. - nie ma zastosowania do sytuacji prawnej wnioskodawczyni, a w szczególności nie stanowi on wystarczającej podstawy w rozumieniu 401¹ k.p.c. do wznowienia postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego Olsztynie z dnia 21 grudnia 2011r. w sprawie IV U 2765/11

W tym stanie rzeczy Sąd Apelacyjny na zasadzie art. 386 §1 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok, w zaskarżonej części i wniesioną skargę na zasadzie art. 412 § 2 k.p.c. oddalił.

O kosztach procesu orzeczono na zasadzie art.98 kpc w związku z § 11 ust.2 i 12 ust.1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu.